

Sygn. akt VIII Gz 27/17

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO (...)

Sędziowie: (...) (sprawozdawca)

SO (...)

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2017 r. w (...)

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z wniosku dłużnika T. P.

o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia kuratora dłużnika na zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Rejonowym w (...) z dnia 4 stycznia 2017 r. w przedmiocie zwrotu wniosku (...)

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone zarządzenie.

W. W. E. A. F.

Sygn. akt VIII (...)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 4 stycznia 2017 r. Przewodniczący w Sądzie Rejonowym w (...) zwrócił wniosek dłużnika T. P. o ogłoszenie jego upadłości – jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu tego zarządzenia Przewodniczący wskazał, że dłużnik został zobowiązany do uzupełnienia braków formalnych tego wniosku poprzez złożenie przez jego kuratora – ustanowionego dla częściowo ubezwłasnowolnionego dłużnika – oświadczenia o podtrzymaniu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz przedłożenie zezwolenia sądu opiekuńczego na złożenie takiego wniosku – w terminie 7 dni, pod rygorem jego zwrotu. W powyższym terminie dłużnik uzupełnił wskazane braki jedynie częściowo (kurator przedłożył postanowienie Sądu Rejonowego w (...) o jego ustanowieniu i złożył oświadczenie o podtrzymaniu wniosku o ogłoszenie upadłości), nie uzupełniono bowiem braku w postaci wymaganej zgody sądu opiekuńczego na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Jako podstawę prawną wydanego zarządzenia Przewodniczący podał przepisy art. 28 ust. 1 w zw. z art. 491² ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r., poz. 233 ze zm. - dalej jako „pr. upadł.”).

Zażalenie na powyższe zarządzenie złożył kurator dłużnika domagając się jego uchylenia. Kurator podniosła, że w wyznaczonym przez Sąd terminie 7 dni nie miała żadnych szans na uzupełnienie przedmiotowego wniosku o ogłoszenie upadłości jej syna, gdyż zgodą taką wówczas nie dysponowała. Wyjaśniła, że bezpośrednio po doręczeniu jej zarządzenia z wezwaniem do usunięcia powyższego braku złożyła stosowny wniosek do sądu opiekuńczego, jednakże we wskazanym terminie sąd ten nie wyznaczył nawet rozprawy, nie było więc możliwe uzyskanie postanowienia

(zezwolenia) o które wezwano w niniejszej sprawie. Skoro więc Sąd wyznaczył termin na usunięcie braku formalnego, którego kurator nie był w stanie dotrzymać – nie z własnej winy – zarządzenie zwrotu wniosku nie było uzasadnione. Nadto skarżąca zwróciła uwagę, że kuratorem dłużnika została ustanowiona w dniu 28 października 2016 r. (na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w (...) z dnia 20 czerwca 2016 r., I Ns 30/16), podczas gdy dłużnik złożył wniosek o upadłość w maju 2016 r.

Sąd (...) zważył, co następuje :

Zażalenie podlegało uwzględnieniu.

Podkreślić w pierwszej kolejności trzeba, że podstawy zarządzenia w niniejszej sprawie przez Przewodniczącego zwrotu wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej (tzw. „upadłości konsumenckiej”) nie mógł stanowić powołany w uzasadnieniu zaskarżonego zarządzenia przepis art. 28 ust. 1 w zw. z art. 491² ust. 1 pr. upadł., skoro przewiduje on zwrot wniosku nieodpowiadającego wymogom określonym w ustawie – i to bez wezwania o jego uzupełnienie – wyłącznie wówczas gdy został on zgłoszony przez wnioskodawcę reprezentowanego przez adwokata lub radcę prawnego. Kurator reprezentująca obecnie dłużnika występuje jednak obecnie bez udziału profesjonalnego pełnomocnika, zatem ewentualną podstawę zarządzenia zwrotu wniosku, którego braki formalne nie zostały usunięte w terminie tygodniowym, mógłby stanowić wyłącznie przepis art. 130 § 2 k.p.c., znajdujący odpowiednie zastosowanie z mocy art. 35 i art. 491² ust. 1 pr. upadł. W niniejszej jednak sprawie, w ocenie Sądu odwoławczego, nie zachodził wskazany brak formalny uzasadniający wezwanie do jego usunięcia, a następnie zwrot wniosku.

Nie powinno budzić wątpliwości, że chociaż w myśl art. 181 § 1 k.r.o. kurator ustanowiony dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej jest powołany do jej reprezentowania i do zarządu jej majątkiem tylko wtedy, gdy sąd opiekuńczy tak postanowi, to jednak wykładnia art. 66 w zw. z art. 65 § 2 k.p.c. prowadzi do wniosku, że osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych nie posiada zdolności procesowej w sprawach wynikających z takich czynności, których nie mogłaby ona wykonywać samodzielnie. W tym zakresie przedstawicielem osoby ubezwłasnowolnionej częściowo jest jej kurator, ustanowiony zgodnie z art. 16 § 2 k.c. któremu nie będzie w tym celu potrzebne szczególne upoważnienie sądu opiekuńczego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1977 r., III CRN 132/77, OSNC 1978, nr 11, poz. 204). W myśl art. 17 k.c. osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych (ubezwłasnowolniona) nie może bez zgody przedstawiciela ustawowego (kuratora) podejmować czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu (zob. uzasadnienie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 stycznia 2012 r., II OSK (...), LEX nr 1138057). W sprawach związanych z tego rodzaju czynnościami – a taką jest niewątpliwie udział w postępowaniu o ogłoszenie upadłości osoby częściowo ubezwłasnowolnionej – to kurator podejmuje czynności procesowe za tę osobę (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 września 1970 r., II CZ 115/70, OSNC 1971, nr 6, poz. 104).

Wydając zaskarżone zarządzenie Przewodniczący w Sądzie Rejonowym nie wskazał z jakich przyczyn uznał za niezbędne uzupełnienie przedmiotowego wniosku poprzez przedłożenie „zezwolenia sądu opiekuńczego” na jego złożenie. Można jedynie domniemywać, że takiej podstawy upatrywał w przepisach art. 156 w zw. z art. 178 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej jako „k.r.o.”), z których wynika, że kurator ustanowiony dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą tej osoby lub jej majątku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 1995 r., II CRN 155/94, Wokanda 1995/5/8).

Rzecz jednak w tym, co uszło uwadze Przewodniczącego w Sądzie pierwszej instancji, że w niniejszej sprawie wniosek o ogłoszenie upadłości został przez dłużnika złożony skutecznie zanim jeszcze stał się on osobą ubezwłasnowolnioną częściowo (co nastąpiło na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy wydanego w dniu 20 czerwca 2016 r., prawomocnego z dniem 11 lipca 2016 r. - zob. k. 5, 10 i 12 akt sprawy). Trzeba bowiem zauważyć, że brak formalny przedmiotowego wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości – którego zwrot zarządzony został wcześniej, w dniu 20 maja 2016 r., z powodu braku jego podpisu (zob. k. 50 akt XV GU 125/16) – został przez samego wnioskodawcę –

osobiście usunięty w dniu 16 czerwca 2016 r. (k. 3, 22 i 94 akt XV GU 125/16). W tej zatem dacie wniesiony został przez dłużnika, właściwie przez niego wówczas uzupełniony, wniosek o ogłoszenie upadłości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1967 r., I CZ 149/66, OSNC 1967, nr 9, poz. 158). Wnioskowi temu nadano następnie bieg, rejestrując sprawę pod nową sygnaturą – biorąc pod uwagę wolę dłużnika wyrażoną w piśmie złożonym w dniu 16 czerwca 2016 r. (zob. k. 2 akt niniejszej sprawy; § 62 ust. 1 pkt 6 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej [Dz.U. MS Nr 5, poz. 22 ze zm.]).

Należy przy tym zauważyć – co Sąd odwoławczy ustalił z urzędu – że w dacie złożenia ww. wniosku o ogłoszenie upadłości, tj. w dniu 16 czerwca 2016 r., dla dłużnika, w stosunku do którego toczyło się wówczas postępowanie o ubezwłasnowolnienie, nie był w toku tego postępowania ustanowiony doradca tymczasowy (art. 548 § 1 k.p.c.; zob. notatkę służbową – k. 66 akt). Jedynie w takim przypadku dłużnik mógłby być, w tej dacie, ograniczony w zdolności do czynności prawnych na równi z osobą ubezwłasnowolnioną częściowo (art. 549 § 1 k.p.c.), co musiałoby się wiązać z koniecznością uzyskania stosownego zezwolenia sądu opiekuńczego na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 156 w zw. z art. 178 § 2 k.r.o.).

Nie było zatem uzasadnione zarządzenie zwrotu wniosku z powodu nieusunięcia jego braków formalnych przez kuratora dłużnika, skoro w dacie w jakiej przedmiotowy wniosek został skutecznie złożony – i to przez samego dłużnika – nie można było wymagać, aby zgodę na jego złożenie przez kuratora wyraził sąd opiekuńczy. W tej dacie dłużnik nie mógł być jeszcze bowiem reprezentowany przez kuratora, ustanowionego przez Sąd Rejonowy w (...) (sąd opiekuńczy) dopiero w dniu 18 października 2016 r. (sygn. akt V RNs 686/16; zob. k. 28 akt sprawy). Orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu częściowym, a następnie powołanie kuratora dla wnioskodawcy, nie mogło „anulować”, z mocą wsteczną, dokonanej już skutecznie przez niego czynności procesowej w postaci złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Należy również nadmienić, że nie został dotąd rozpoznany przez Sąd pierwszej instancji wniosek dłużnika o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu (art. 117 § 4 k.p.c. w zw. z art. 35 i art. 491⁽²⁾ ust. 1 pr. upadł.; zob. k. 10 akt XV GU 125/16). Jest zaś zasadą, że w pierwszej kolejności (przed wezwaniem go do uzupełnienia braków formalnych pozwu lub wniosku) powinien zostać rozpoznany wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, zawarty w piśmie wszczynającym postępowanie (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w(...) z dnia 1 sierpnia 2013 r., III APz 32/13, LEX nr 1353668).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji, na podstawie zastosowanego odpowiednio przepisu art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 i art. 398 k.p.c., a także w zw. z art. 35 i art. 491² ust. 1 pr. upadł.

W. W. E. A. F.